

*Квасницька Р.С.
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Хмельницький національний університет*

ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ

Серед безлічі інновацій у фінансовій сфері, найбільша кількість сервісів представлено серед платежів. Це і не дивно, перехід онлайн торгівлі та розвиток електронної комерції було б неможливо без спрощення розрахунків за придбаний товар. Згідно даних порталу MEDICI, на сьогоднішній день у сфері фінтех представлено понад 1700 фінтех-компаній, зайнятих в індустрії платежів. Це істотно більше, ніж будь-яких інших стартапів з світу фінтех [1].

Зауважимо, що у розвитку фінансового ринку як на рівні окремої держави, так і на світовому рівні, відіграють ключову роль саме налагоджені механізми платіжних систем, які повинні повністю задовольняти зростаючі потреби суб'єктів розрахунків у швидкому й безпечному переказі коштів. Платіжні системи відіграють вирішальну роль й в успішному функціонуванні фінансової системи країн. Зокрема, вони мають важливе значення для проведення центробанками країн монетарної політики.

Тому для подальшого успішного розвитку економіки будь-якої країни важливою умовою є підвищення ефективності як національних, так і міжнародних платіжних систем. Говорячи про міжнародні платіжні системи, варто відмітити, що це платіжні системи, в яких платіжна організація може бути як резидентом, так і нерезидентом і які здійснюють свою діяльність на території двох і більше країн та забезпечують проведення переказу коштів у межах платіжної системи, у тому числі з однієї країни в іншу [2]. Відповідно до статті 9 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» платіжні організації платіжних систем, учасники платіжних систем та оператори послуг платіжної інфраструктури мають право здійснювати діяльність в Україні виключно після їх реєстрації шляхом внесення відомостей про них до Реєстру.

В серпні 2015 року Національний банк України вперше визначив значущі платіжні системи в Україні, а саме: системно важливі, соціально важливі та важливі.

До організації та діяльності значущих платіжних систем в Україні висуваються додаткові вимоги, установлені Положенням про

нагляд (оверсайт) платіжних систем та систем розрахунків в Україні, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 28.11.2014 № 755:

- управління й організація діяльності платіжної організації;
- доступ й участь у платіжній системі;
- управління ризиками: правовим, кредитним, ліквідності, загальним комерційним, депозитарним, інвестиційним, розрахунковим, операційним та системним;
- забезпечення безперервної діяльності платіжної системи;
- оприлюднення інформації та захист прав користувачів тощо.

Ці вимоги ґрунтуються на міжнародних стандартах, прийнятих Комітетом з платіжних і розрахункових систем Банку міжнародних розрахунків та Технічним комітетом Міжнародної організації комісій з цінних паперів. Критеріями віднесення платіжної системи до певної категорії важливості є обсяги операцій та види послуг, що надаються системою. Зокрема, згідно із цими критеріями до соціально важливих міжнародних платіжних систем віднесено – Visa, MasterCard, та Western Union, а важливими міжнародними платіжними системами визнано - "MoneyGram" та "INTELEXPRESS".

На сьогодні в Україні функціонує близько 8 платіжних систем, створених резидентами, і 10 міжнародних платіжних систем, створених нерезидентами. Нажаль, кількість міжнародних платіжних систем, які діють в Україні за останні роки значно скоротилась через співпрацю деяких платіжних систем із забороненими в Україні російськими платіжними системами та загрозу національній безпеці України. Так, у 2018 році Національний банк України скасував реєстрацію міжнародної платіжної системи ТУМЕ, яка отримала ліцензію НБУ у 2014 році та була першою міжнародною небанківською платіжною системою в Україні.

Підсумовуючи зазначимо, що платіжні системи, є невід'ємною складовою частиною фінансової інфраструктури, забезпечують безперебійне, швидке і безпечне проведення платежів і розрахунків і, тим самим, гарантують ефективне функціонування економіки країни, її окремих секторів, економічних інститутів і суб'єктів господарювання.

Література.

1. Паперник С. Які є платіжні системи / С. Паперник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/papernyk/jaki-je-platizhni-sistemi-2457340.html>
2. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: закон: [станом на 04.06.2017 р.]. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>